

СТРАХУВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРИВАТНИХ НОТАРІУСІВ В УКРАЇНІ

Досліджуються передумови запровадження обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності приватних нотаріусів в Україні, розкриваються істотні умови договору та порядок його виконання сторонами.

Ключові слова: договір страхування, приватний нотаріус, цивільно-правова відповідальність, професійна відповідальність, страховий випадок, ліміт відповідальності страховика.

Постановка проблеми. Проблема цивільної відповідальності нотаріуса є далеко не новою, проте завжди актуальною. Як і дії лікаря, архітектора, проєктанта, експерта, професійна діяльність нотаріуса також характеризується можливістю (ризиком) виникнення збитків у осіб (клієнтів) внаслідок отримання подібного роду професійних послуг. Враховуючи це, держава окрім визначених у Цивільному кодексі України загальних засад цивільної відповідальності [1, Ст.1166], встановила ще одну додаткову гарантію належної реалізації нотаріальної функції, покликану забезпечити стабільність цивільного обороту та захистити права його учасників: цивільно-правову відповідальність нотаріусів. Відповідні нормативні приписи щодо відповідальності державного та приватного нотаріусів містяться у Законі України «Про нотаріат» [2, Ст.21, 28].

Проаналізувавши вказані законодавчі норми, можна цілком логічно прийти до висновку про достатність мір захисту прав фізичних і юридичних осіб від помилок та необережності нотаріуса при оформленні чи посвідченні ним певних документів. Однак, враховуючи те, що нотаріус може надавати послуги при здійсненні операцій із землею, квартирами та іншим дорогим майном, ціна помилка нотаріуса може виявитися непомірно високою і непосильною для його особистого бюджету. Напевно саме ця обставина змусила законодавця встановити ще одну гарантію належного захисту інтересів фізичних та юридичних осіб – обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності приватного нотаріуса (оскільки держава несе відповідальність лише за дії державного нотаріуса у порядку, встановленому законом [8]). В такому разі наявність полісу обов'язкового страхування безумовно спрацює як надійний механізм захисту майнових прав та інтересів клієнтів нотаріуса, оскільки страхова компанія незалежно від майнового стану нотаріуса відшкодує завдані особам збитки в межах передбаченої договором страхової суми. Отже, визначення порядку здійснення страхування цивільно-правової відповідальності приватних нотаріусів, а також виявлення проблем реалізації даного виду страхування в Україні і зумовили проведення даного наукового дослідження.

Ступінь наукової розробки теми. Вивченням питань страхування цивільно-правової, в тому числі й професійної, відповідальності нотаріусів займалося чимало правознавців. При цьому відзначимо, що більшість результатів їх праць пов'язувалися із загальними рисами страхування професійної відповідальності або ж окремими видами цього страхування. Зокрема мова йде про наукові доробки І.Махова, С.Дедікова, М.Абелевої, В.Левченка, О.Файер, Ю.Заїкіна, Е.Смірнова, І.Дрозд, Д.Кухнюка, С.Зацепіної, В.Сущенко, С.Бігуна, О.Коротюка та ін.

Мета статті полягає в необхідності найбільш повно пояснити і обґрунтувати проблеми реалізації в Україні страхування цивільно-правової відповідальності приватних нотаріусів.

Виклад основного матеріалу. Страхування цивільно-правової відповідальності – досить молодий і специфічний для України вид страхування. В повній мірі це стосується і страхування відповідальності приватних нотаріусів, про що яскраво свідчить запровадження його як обов'язкового виду страхування лише з 4.07.2012 року, коли відповідні зміни були внесені як в Закон України «Про нотаріат», так і в Закон України «Про страхування».

Аналізуючи основну причину появи подібного виду страхування, приходимо до висновку, що вона перш за все пов'язана з відсутністю чітко регламентованого дієвого механізму компенсації шкоди потерпілим, заподіяної їх майну особами, які займаються професійною діяльністю, тобто в даному випадку приватними нотаріусами. Є цілком очевидним той факт, що практично ніхто не застрахований від помилок чи недоглядів при виконанні професійних обов'язків, а шкода, заподіяна в результаті таких помилок згідно закону підлягає обов'язковому відшкодуванню. При цьому заподіяна клієнтам шкода може виявитися досить значною.

До безумовних позитивних результатів страхування цивільно-правової (в тому числі професійної) відповідальності можна віднести також формування позитивного іміджу і захист ділової репутації «професіоналів». Наявність полісу страхування відповідальності є додатковим фактором, який формує впевненість потенційних клієнтів у фінансовій стабільності та незалежності спеціаліста [6, с.47]. Іншими словами страхування відповідальності «мінімізує ризики третьої особи від спричинення їй шкоди в результаті некваліфіковано наданих послуг» [9, с.61]. Зауважимо, що в багатьох західних країнах здійснення професійної діяльності, в тому числі і нотаріальної, без наявності договору страхування цивільно-правової (професійної) відповідальності взагалі заборонено [4, с.385; 12, с.344]. В Україні страхування цивільної відповідальності приватних нотаріусів також виступає обов'язковою умовою нотаріальної практики, оскільки згідно ст.ст.29-1, 30 Закону України «Про нотаріат» відсутність договору страхування відповідальності або невідповідність розміру страхової суми вимогам закону безумовно є безпосередньою підставою для припинення діяльності приватного нотаріуса. У зв'язку із цим на підтвердження факту укладення договору нотаріус подає до відповідного управління нотаріату копію укладеного ним договору та копію квитанції, що підтверджує здійснення ним страхового платежу [8].

Певний час після появи на вітчизняному страховому ринку страхування відповідальності приватного нотаріуса здійснювалось у добровільній формі. У період з 2.09.1993 року до 1.12.2008 Законом «Про нотаріат» було запроваджено так зване службове страхування нотаріусів на суму відшкодування, кратну ста мінімальним заробітним платам. За своєю природою службове страхування нотаріусів було нічим іншим як страхуванням їх цивільної відповідальності перед особами, щодо яких вчинялися відповідні нотаріальні дії або яким було відмовлено у їх вчиненні. Таким чином, положення Закону України «Про страхування» стосовно обов'язкового страхування професійної відповідальності відповідної категорії осіб, закріплене у ст.7, не поширювались на діяльність приватних нотаріусів. Ситуація ускладнювалася ще й тим фактором, що перелік осіб, професійна відповідальність яких підлягає обов'язковому страхуванню, Кабінет Міністрів України не спромігся затвердити досі, починаючи з 7.11.2001 року*.

Запровадження страхування цивільно-правової відповідальності приватних нотаріусів як обов'язкового виду страхування може бути пояснене різними причинами. Можна виділити наступні причини появи тих чи інших видів обов'язкового страхування: 1) надзвичайно висока вартість послуг з добровільного страхування для окремого страхувальника; 2) наявність групи ризиків, які не приймаються на страхування на комерційних засадах з огляду на нерентабельність певного виду страхування [15]; 3) наявність суспільної потреби у страховому захисті від настання певних ризиків [10, с.45] при одночасному недооцінюванні страхувальниками ступеня небезпеки і наслідків настання страхового випадку [11, с.26]. З наведеного переліку найбільш адекватною для введення обов'язкового страхування відповідальності приватних нотаріусів видається саме остання причина.

Досліджуючи правову природу договору страхування цивільно-правової відповідальності приватного нотаріуса, ми прийшли до висновку, що цей вид страхування необхідно розглядати саме як страхування договірної, а не деліктної відповідальності. Наведена обставина підкреслює унікальність досліджуваного виду страхування, оскільки більшість закріплених у Законі України «Про страхування» видів обов'язкового страхування стосуються виключно страхування позадоговірної (деліктної) відповідальності. Підтвердити свою позицію ми можемо наступними аргументами.

По-перше, нотаріус, ведучи нотаріальну діяльність, надає платні послуги. Між ним і особою, якій надається послуга, укладається договір (частіше в усній формі). По-друге, якщо при страхуванні деліктної відповідальності треті особи, яким може бути заподіяна шкода, невідомі, то при страхуванні договірної відповідальності – це клієнти нотаріуса. Щоправда, в даному разі слід визнати, що договір страхування цивільно-правової відповідальності не укладається стосовно окремо взятого клієнта. Такий правочин укладається на визначений

* 6.02.2009 р. був розроблений проект постанови КМУ «Про затвердження переліку осіб, діяльність яких може заподіяти шкоду третім особам, порядку і правил проведення обов'язкового страхування професійної відповідальності медичних і фармацевтичних працівників, діяльність яких може заподіяти шкоду третім особам», який однак так і не був затверджений.

строк, протягом якого у нотаріуса може бути велика кількість клієнтів, і всі вони стають відомими з моменту звернення за нотаріальними послугами.

Особливість досліджуваного нами виду страхування відповідальності полягає в тому, що предметом договору страхування тут виступають майнові інтереси, пов'язані з обов'язком приватного нотаріуса відшкодувати в повному розмірі шкоду, завдану особам у результаті вчинення нотаріальних функцій, а починаючи з 1 січня 2013 року ще й функцій державного реєстратора прав на нерухоме майно [2, Ст.27, 28]. При цьому Законом України «Про нотаріат» наголошується, що шкода, заподіяна особі відшкодовується в тому разі, якщо вона була наслідком незаконних дій або недбалості приватного нотаріуса. З даного законодавчого припису випливає, що страхуванням покриваються лише ті збитки клієнтів, які були завдані ненавмисними діями страхувальника (професійною помилкою, упущенням або недбалістю [16, с.50]). Додаткове підтвердження цьому знаходимо в статті 26 (п.1) Закону України «Про страхування», яка передбачає звільнення страховика від обов'язку виплатити страхове відшкодування, коли шкода була заподіяна навмисними діями страхувальника, або особи, на користь якої укладено договір страхування. Виходячи з буквального розуміння змісту даної статті, можна стверджувати, що вчинення нотаріусом дій, які суперечать законодавству, внаслідок грубої необережності не звільняє страховика від обов'язку виплатити страхове відшкодування. Хоча страховик може обмежити свою «відповідальність», передбачивши відповідну умову в правилах страхування або безпосередньо у договорі страхування відповідальності.

Укладення договору відбувається на підставі письмової заяви-анкети страхувальника, в якій страховик просить вказати всі необхідні відомості для визначення ступеня страхового ризику. Разом із заявою, страхувальник зобов'язаний надати свідоцтво про право на заняття нотаріальною діяльністю. Після цього сторони повинні узгодити всі істотні умови договору. До таких умов належать: розмір страхових внесків (премій), перелік страхових випадків, розмір ліміту відповідальності страховика (страхова сума) та строк дії договору страхування.

Як доповнення до стандартних умов, страхувальник може вимагати включення в договір страхування додаткових умов про покриття страховиком позовів про відшкодування шкоди, якої клієнти зазнали в результаті помилки, зробленої не лише нотаріусом, але й особою, яка виконувала обов'язки нотаріуса у встановленому законодавством порядку [2, Ст.29]. Така умова дозволяє максимально захистити майнові інтереси нотаріуса.

Після сплати страхового внеску договір страхування вступає в дію. До речі, положення Закону України «Про страхування», яке регулює дане питання, за своїм характером є диспозитивним, а не імперативним. Це означає, що сторони договору страхування мають право пов'язати момент набрання чинності договору із часом досягнення згоди щодо всіх істотних умов. Проте на практиці такі випадки одиничні, оскільки абсолютно не вигідні для страховика з економічної точки зору.

Розмір страхового внеску визначається на підставі страхових тарифів і залежить від встановленого договором ліміту відповідальності. На практиці

конкретний розмір страхового внеску коливається від 0,5 до 7% від ліміту відповідальності страховика. Окрім цього, розмір внеску може залежати: 1) від наявності відомостей про задоволені у встановленому законодавством порядку претензій до виконаних нотаріусом професійних дій; 2) від виду виконуваних нотаріальних дій (зокрема, при вчиненні нотаріусом виконавчих написів страхова компанія може застосувати коефіцієнт підвищення); 3) від професійних навиків, стажу роботи [12, с.345] (так, наприклад, для нотаріусів зі стажем роботи понад 10 років може запроваджуватись тариф удвічі менший за той, що застосовується при страхуванні професійної відповідальності нотаріусів зі стажем до 3-х років).

Найважливішою умовою будь якого договору страхування виступає обсяг страхового покриття (страхова сума, ліміт відповідальності страховика). Втім при страхуванні цивільної відповідальності визначення розміру страхової суми є значно більшою проблемою, аніж, наприклад, при майновому страхуванні. Справа в тому, що наперед (під час укладення договору страхування) чітко встановити обсяг всіх можливих майнових вимог та претензій до приватного нотаріуса неможливо. У зв'язку з цим при визначенні страхової суми за основу береться середньостатистична величина можливих збитків, що можуть бути завдані третім особам в процесі здійснення нотаріальної діяльності за певний період часу (зазвичай один рік). Щоправда при обов'язковому страхуванні відповідальності вирішення проблеми щодо визначення розміру страхової суми дещо полегшується, оскільки закон встановлює мінімально допустимий її розмір. Врешті-решт ми цілком розділяємо думку С.В.Дедікова та С.В.Тарадонова стосовно того, що при страхуванні відповідальності страхова сума завжди буде носити умовний характер і лише відносно кореспондуватися з розміром фактично заподіяної шкоди [13, с.21].

Отже, згідно Закону України «Про нотаріат» страхова сума за договором страхування цивільно-правової відповідальності приватного нотаріуса, починаючи з 1 січня 2013 року, повинна становити не менше тисячі мінімальних розмірів заробітної плати [2, Ст.28]. До цього часу страхова сума обмежувалась розміром сто п'ятдесяти мінімальних заробітних плат. Слід погодитись з тим, що останні зміни в законодавстві про нотаріат цілком відповідають вимогам сьогодення, особливо враховуючи можливу високу вартість «помилки» приватного нотаріуса.

Одним із найважливіших пунктів договору страхування цивільно-правової відповідальності є перелік страховик випадків, в разі настання яких у страховика виникає обов'язок виплатити страхове відшкодування. Ми цілком поділяємо думку С.Зацепіної, яка під страховим випадком розуміє виникнення обов'язку професіонала відшкодувати шкоду, заподіяну при вчиненні ним професійних дій, які суперечать чинному законодавству, якщо такий обов'язок визначений рішенням суду, що вступило в силу [7, с.58-59]. Відповідно до цього, вчинення професіоналом дій, які суперечать законодавству, само по собі ще не є підставою для відшкодування заподіяних унаслідок цього збитків. Якщо б страховою подією визнавалася сама помилка чи недогляд професіонала, то страхування вже допущеного порушення прямо підпадало б під дію статті 29

Закону України «Про страхування», відповідно до якої договір страхування був би визнаний недійсним. Саме тому, враховуючи складність визначення страхового випадку, в договорі страхування цивільно-правової відповідальності слід вказувати, що страховик задовольняє всі позови, які були подані лише в період дії договору. При цьому не має значення, коли страхувальник припустився необережності, що зумовила подання позову – під час дії полісу чи раніше. До речі аналогічна система визначення страхового випадку діє і в багатьох інших державах, зокрема Італії [17, р.117-127].

Якщо ж страховик бажає захистити себе від так званих «довгохвостих позовів», то він може передбачити в договорі ретроактивну дату. Як наслідок – позови про відшкодування шкоди, завданої до такої дати, до уваги страховиком не беруться. Подібна позиція страховиків, які виступають за обмеження моменту вчинення помилки професіоналом строком дії договору, обґрунтовується посиленням на те, що страхова подія повинна бути можливою. Знаючи про ймовірність подання позовів проти нього, страхувальник може приховати таку інформацію, оскільки повідомлення останньої страховикові зумовить підвищення розміру страхового внеску. Натомість, у страховика є дієвий механізм захисту від таких ситуацій: якщо він доведе, що страхувальник свідомо надав неправдиві відомості про предмет договору страхування, або ж приховав інформацію, необхідну при укладенні договору, страховик має право відмовити у виплаті страхового відшкодування [3, Ст.25 п.3].

Отримання претензії чи позову спричиняє виникнення у нотаріуса-страхувальника наступних обов'язків: 1) негайного повідомлення страховика про отримання претензії; 2) надання страховикові всієї доступної йому інформації та документації, використовуючи яку можна точно визначити причини, хід і наслідки страхового випадку, характер та розміри збитків; 3) невизнання без згоди страховика вимог майнового характеру, які пред'являються йому у зв'язку зі страховим випадком.

Не очікуючи згоди страхувальника (виходячи з умов договору страхування), страховик має право від його імені вступати в переговори з потерпілими особами і домовлятися з ними про розмір відшкодування, вживати заходи для з'ясування обставин і причин страхового випадку; страховик, до того ж може вести справи в судах, господарських судах та інших компетентних органах від імені та за дорученням нотаріуса.

Згідно з законодавством, приватний нотаріус зобов'язаний відшкодувати шкоду, заподіяну особі внаслідок своїх незаконних дій чи недбалості, в повному обсязі [2, Ст.27] (відшкодування шкоди в повному розмірі означає відшкодування реальних збитків та втраченої вигоди). В свою чергу страхуванням цивільно-правової відповідальності покриваються, як правило, лише реальні (прямі) збитки. Тому втрачена вигода відшкодовується самим страхувальником.

Розмір страхового відшкодування визначається шляхом додавання суми заподіяних збитків і витрат, здійснених пред'явником претензії, а також витрат, здійснених нотаріусом з письмової згоди страховика (але в будь-якому разі він не повинен перевищувати ліміту відповідальності страховика). Договором

страхування відповідальності нотаріусів може встановлюватись також франшиза [12, с.351], яка переважно є безумовною.

Підставою для виплати страхового відшкодування в більшості випадків виступає рішення суду з конкретної справи [5, с.370]. Під час розслідування справи клієнт чи третя особа, якій було завдано шкоди, повинна довести, що безпосередньою причиною понесених збитків була помилка з боку нотаріуса і що збитків не сталося би, якщо нотаріус вчинив інші дії.

Якщо внаслідок настання страхового випадку шкода була заподіяна кільком особам і розмір відшкодування перевищує загальний ліміт відповідальності, передбачений в договорі страхування відповідальності, страхова виплата здійснюється кожному потерпілому пропорційно відношенню суми заподіяної шкоди до загального ліміту відповідальності страховика. Як наслідок різницю між фактичним розміром заподіяної шкоди та страховою виплатою приватний нотаріус зобов'язаний компенсувати за рахунок особистих коштів [5, с.368].

Строки виплати страхового відшкодування зазначаються в договорі страхування; у ньому ж передбачаються і санкції за порушення страховиком обов'язку вчасно виплатити страхове відшкодування. Іноді виплата страхового відшкодування може бути відстрочена, наприклад, у зв'язку із тривалим розглядом справи в суді. В такому разі страховик відповідальності за затримку виплати не несе.

Страховик має право відмовити у виплаті страхового відшкодування при: виявленні фактів обману (подання страховикові неправдивих відомостей); передачі права надання професійних послуг особам, які не мали на це законних підстав; наявності складу кримінального злочину; умисних дій, допущених страхувальником. Зумовлено це тим, що страхування професійної відповідальності діє як механізм захисту майнових інтересів страхувальника лише при заподіянні шкоди внаслідок недбалості чи помилки останнього при *сумлінному і компетентному* (курсив наш – В.Н.) виконанні професійних обов'язків [14, с.304].

Окрім випадків звільнення страховика від обов'язку виплатити страхове відшкодування, в договорі або у правилах страхування відповідальності передбачаються винятки з переліку страхових випадків. Так, страховим випадком не визнається заподіяння шкоди третім особам внаслідок: 1) дій (бездіяльності) страхувальника, пов'язаних із порушенням професійної тайни; 2) дій (бездіяльності) страхувальника, які не пов'язані зі здійсненням нотаріальної діяльності; 3) дій (бездіяльності) страхувальника, що завдали моральної шкоди третім особам; 4) дій страхувальника у стані алкогольного, наркотичного чи токсичного сп'яніння або їх наслідків.

Дія договору страхування цивільно-правової відповідальності приватних нотаріусів закінчується у визначений строк або після виплати страхового відшкодування в повному обсязі. У випадку втрати страхового інтересу, договір страхування підлягає достроковому припиненню. На наш погляд, інтерес вважається втраченим при припиненні повноважень нотаріуса, наприклад, за рішенням суду. При втраті страхового інтересу страхувальник зобов'язаний надати страховій компанії письмове повідомлення про це і

документи, які підтверджують причини втрати страхового інтересу. Після вирішення всіх питань страхувальникові повертається та частина страхової премії, яка відповідає строкові, що залишився до закінчення дії договору.

Висновки. Сучасний стан правової регламентації страхування цивільно-правової відповідальності приватних нотаріусів в Україні не можна вважати достатнім та ефективним. На жаль держава в особі законодавця сьогодні усвідомила лише економічну мету даного виду страхування. Насправді ж страхування цивільно-правової відповідальності приватних нотаріусів виступає не просто надійним інструментом захисту та відновлення прав, порушених в результаті здійснення приватної нотаріальної діяльності та державної реєстрації прав на нерухомість, але й формує позитивний імідж і захищає ділову репутацію нотаріуса. Наявність полісу страхування відповідальності є додатковим фактором, який формує впевненість потенційних клієнтів у фінансовій стабільності та незалежності нотаріуса. Щоправда підвищення Законом України «Про нотаріат» розміру страхової суми у договорі страхування цивільно-правової відповідальності приватних нотаріусів до тисячі мінімальних заробітних плат все ж таки свідчить про рішучі кроки законодавця на шляху до вдосконалення правового регулювання даного виду страхування.

Список літератури

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003. – К.: Атіка, 2003. – 416 с.
2. Закон України «Про нотаріат» від 02.09.1993 р. // Відомості Верховної Ради. – 1993. – № 39. – Ст.383.
3. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. в редакції Закону України від 04.10.2001 р. // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 205.
4. Безугла В.О., Постіл І.І., Шаповал Л.П. Страхування: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 582 с.
5. Дрозд І.М. Особливості страхування професійної відповідальності // Університетські наукові записки. – Хмельницький. – 2006. – №2 (18). – С.370. – всього С.367-370.
6. Заикин Ю. Страхование профессиональной ответственности аудиторов и юристов // Предпринимательство, хозяйство и право. – 2000. – № 11. – С.47.
7. Зацепина С.А. Гражданско-правовая ответственность нотариуса за нарушение правил нотариального производства // Нотариус. – 2000. – № 1. – С.58-59.
8. Коротюк О.В. Науково-практичний коментар Закону України «Про нотаріат». – Х.: Право, 2012. – 641 с.
9. Левченко В.П., Файєр О.А. Страхування професійної відповідальності, її місце на ринку страхових послуг України // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2008. – №4 (43). – С.59-63.
10. Мужилівський В.В. Визначення сутності обов'язкового страхування // Науковий журнал Харківського національного економічного університету. – 2011. – №4 (60). – С.43-48.

11. Пацурія Н. Проблемні питання закріплення та реалізації правовідносин із обов'язкового страхування // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Юридичні науки. – 2010. – №85. – С.26-30.
12. Сербиновский Б.Ю. Страхование дело: Курс лекций / Б.Ю.Сербиновский, В.Н.Гарькуша. – Ростов-н/Д: ЮФУ, 2010. – 387 с.
13. Страхование ответственности: правовое сопровождение, андеррайтинг, маркетинг. Практическое пособие. – М.: Издательский дом «Регламент Медиа», 2011. – 312 с.
14. Страхование дело. Учебник. / Под ред. проф. Рейтмана Л.И. – М.: Банковский и биржевой научно-консультационный центр, 1992. – 528 с.
15. Сулов В. П'ять видів страхування в Україні стали збитковими [Електронний ресурс] / Newsru.ua. – Режим доступу: <http://www.newsru.ua/finance/09dec2009/strah.html>
16. Файер О. Правові засади здійснення страхування професійної відповідальності аудиторів // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – №5. – С.49-52.
17. Alpa, Guido. L'assurance de responsabilite civile du professionnel en droit italien // Rev. intern. de droit compare. - P., 1993. - A. 45, № 1. - P. 117-127.

Nikiforak V.M.

LIABILITY INSURANCE OF PRIVATE NOTARIES IN UKRAINE

Summary

In article the main problems of realization in Ukraine liability insurance of private notaries are investigated and analyzed. Besides in article positive sides of a studied type of insurance are considered, and also basic terms of the contract of liability insurance of private notaries are opened.

V.M.Никифорак

Страхование гражданско-правовой ответственности частных нотариусов в Украине

Аннотация

Исследуются истинные предпосылки введения обязательного страхования гражданско-правовой ответственности частных нотариусов в Украине, раскрываются существенные условия договора, а также порядок его исполнения сторонами.

Ключевые слова: договор страхования, частный нотариус, гражданско-правовая ответственность, профессиональная ответственность, страховой случай, лимит ответственности страховщика.